

Doorgaande leerlijn best gewaarborgd door pabo-differentiatie 'Jong Kind'-'Ouder Kind'
kerngroep van de WSK

Op 17 januari 2021 verscheen het internetartikel ['Zorg voor een doorgaande lijn van groep 1 tot 8'](#) van Aryan van der Leij op Komenskypost.

Komensky is de oorspronkelijke Tsjechische naam van Comenius (1592-1670). Een van zijn bekendste uitspraken, waar de WSK zich helemaal in herkent, is:

De natuur overhaast zich niet, maar gaat langzaam voorwaarts: de vogel werpt eieren om ze snel uit te broeden, niet in het vuur, noch overvoert hij ze, om ze sneller groot te brengen met spijszen (want hij zou ze daardoor smoren), maar hij geeft hun het voedsel voor en na met behoedzaamheid en slechts zoveel als het zwakke verteringsvermogen kan verstouwen (Didactica magna (1657); vertaling van 1892: [Grote onderwijsleer](#), p.162-163).

Het soort onderwijs dat hier beeldend wordt weergegeven, is het aansluitende of ontwikkelingsvolgende onderwijs waar de WSK voorstander van is.

Vanuit dat aansluitend of ontwikkelingsvolgend onderwijs bespreken we Van der Leij's artikel, in drie punten.

1. Van der Leij meent dat de op handen zijnde pabo-differentiatie 'Jong Kind'-'Ouder Kind' (voortaan JK en OK) er is om meer mannen naar de pabo te krijgen: 'Moet er een kleuterPABO komen om meer mannen te lokken?'

Dit is niet juist. De aanleiding was en is nog altijd het grote aantal bezwaren tegen de veranderingen in het kleuteronderwijs na 1985, toen de wet op het basisonderwijs in werking trad. Zie bijvoorbeeld het zwartboek [Kleuters in de knel!](#) dat we op 9 april 2013 aan de Tweede Kamer hebben aangeboden en zoek bijvoorbeeld onder 'pabo'. En zie ["Bijzonder weinig aandacht voor kleuter in PABO-opleiding"](#) en reacties.

De bijkomende reden is dat de regering de pabo aantrekkelijker wil maken voor mannen. Wij vinden dat geen verkeerde zaak. Wij denken dat de gedifferentieerde pabo voor meisjes aantrekkelijker zal worden vanwege de JK-specialisatie en voor jongens vanwege de OK-specialisatie. Dat zal naast kennisverhoging bijdragen aan het oplossen van het lerarentekort.

Tot slot ligt het niet in de bedoeling dat er een 'kleuter-pabo' komt. Er is en blijft één pabo, waar men voortaan in twee verschillende richtingen kan afstuderen. Wat de WSK betreft kan er na een gemeenschappelijk eerste jaar gekozen worden voor JK of OK én kan een JK-specialist na het afronden van zijn studie in een verkorte bijscholing ook OK-bevoegd worden en een OK-specialist ook JK-bevoegd. Zie verder [Kerngedachtes van de WSK over de pabo](#).

2. Van der Leij meent dat het slechten van de kloof tussen kleuter- en lager onderwijs een van de aanleidingen was voor het oprichten van het basisonderwijs: 'Een van de pretenties van onderwijs van 4-12 jaar was het slechten van de kloof tussen kleuter- en lager onderwijs: de doorgaande lijn'.

Ten eerste is een kleuter geen schoolkind, maar dat is wat ons betreft geen 'kloof'. Daarbij hadden de voorstanders van het basisonderwijs al vanaf het begin een onhoudbaar beeld over de kleuter; zie het boek *Basisonderwijs zonder basis* van een van de kerngroepleden. Zie de [reactie van de WSK op een internetartikel](#), met name bijlage VII.

Ten tweede is het begrip 'doorgaande lijn' in 1974 ingevoerd door Tine Lambert-Anema. Ze verstaat eronder: 'het uitgaan in het kleuter- en lager-school-onderwijs van het "natuurlijke ontwikkelingsproces van ieder kind"'. In die zin is de WSK zeer vóór de doorgaande lijn. Voor Van der Leij is dit een achterhaald 'romantisch kleuterkindbeeld'. Zie echter punt 3.

3. Van der Leij schrijft over een snijlijn tussen de groepen 2 en 3 en is zelf voor een snijlijn tussen de groepen 4 en 5: 'de PABO wordt opgesplitst in een specialisatie voor het jonge (groep 1-2) en het oudere kind (groep 3-8)' en 'het moment dat de (instrumentele) basisvaardigheden [...] overgaan in de toepassing daarvan in 'hogere' toegepaste vaardigheden [...]'. Dat is, grosso modo, tussen groep 4 en 5'.

Hét punt waarom dit alles draait is de psychologische ontwikkeling van het kind, op basis van een erfelijk pakket:

Is dat een actief proces van binnenuit, waarin het kind 'zich ontwikkelt' – in een psychologische wisselwerking met zijn buitenwereld ('Hee, dat is gek! Zou dat daardoor of daardoor komen?')?

Of is dat een betrekkelijk passief proces van buitenaf, waarin het kind 'wordt ontwikkeld' – in een wisselwerking met de sociale omgeving?

Van der Leij hangt duidelijk de tweede zienswijze aan. Hij vindt de eerste zienswijze, die de WSK aanhangt, zelfs 'romantisch'. Hij meent: 'Dat romantische kleuterkindbeeld is volstrekt achterhaald: alles, van baby af aan, *wordt ontwikkeld* in de wisselwerking tussen omgeving en aanleg' (onze cursivering).

Of de eerste zienswijze achterhaald is of niet, is betrekkelijk eenvoudig uit te vinden; twee voorbeelden staan in de [bijlage bij onze brief aan het LOBO](#):

- men neemt een taak waarover consensus is dat kinderen die rond 7 jaar beheersen, bijvoorbeeld het correcte schrijven van de eigen naam, het horizontale intekenen van een vloeistof in een schuine fles;
- vervolgens vraagt men kinderen tussen 3 en 8 jaar die taak uit te voeren; men neemt bijvoorbeeld twee kinderen tussen 3;0 en 3;3, twee tussen 3;3 en 3;6, ..., twee tussen 4;3 en 4;6, twee tussen 4;6 en 5;0, twee tussen 5;0 en 5;6, ..., twee tussen 7;6 en 8;0; dus 26 (12 + 14) kinderen in totaal;

- alle kinderen krijgen de opdracht onder *exact dezelfde voorwaarden*, met *exact hetzelfde materiaal*, met *exact dezelfde verbale opdracht*, zonder hulp (ook niet aan de jongsten), enzovoort.

De WSK voorspelt dat deze proef, die uitgevoerd wordt om het niet-bestaan van de fasen met feiten aan te tonen, eenduidig zal aantonen dat de fasen wél bestaan, dus dat de ontwikkeling van alle kinderen in het algemeen en van ieder kind in het bijzonder verloopt in een vaste volgorde van opeenvolgende fasen.

Als Van der Leij werkelijk meent dat die voorspelling niet uitkomt, dan zien we daar graag feiten voor – van hemzelf of van een medestander van hem. Als die feiten er niet binnen afzienbare tijd komen, zijn zijn uitspraken louter speculatief.

Dat de kleuter geen (jong) schoolkind is, is dus vooralsnog niet ‘romantisch’ en nog minder ‘achterhaald’. Dit is slechts een kwestie van het onder ogen zien van de feiten en niet van een heiligverklaring van de kleuter (Van der Leij: ‘Waarom wordt de kleuter toch altijd heilig verklaard?’).

De snijlijn dient volgens de WSK dan ook tussen de kleuter en het jonge schoolkind te liggen, dus pakweg ergens in de groepen 2/3. Daarbij loopt er geen snijlijn tussen twee groepen maar een snijstrook door groep 3:

- JK geeft lesbevoegdheid voor de groepen 1-3;
- OK geeft lesbevoegdheid voor de groepen 3-8.